

TIESU PRAKSES JAUNUMI

Cienījamais lasītāj!

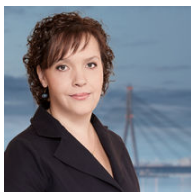
Šajos zvērinātu advokātu biroja RAIDLA LEJIŅŠ & NORCOUS sagatavotajos tiesu prakses jaunumos atradīsiet apskatu par būtiskāko Augstākās tiesas Civillietu departamenta praksē, kā arī informāciju par aktuālu Satversmes tiesas lietu un Eiropas Savienības Tiesas nolēmumu.

Šiem un citiem mūsu biroja jaunumiem ātrāk un ērtāk ir iespējams sekot arī Raidla Lejiņš & Norcouš Latvijas biroja Twitter kontā @RLN_Latvia.

Ar cieņu -

Ģirts Lejiņš
Partneris,
Zvērināts advokāts,
Tiesvedības prakses grupas
vadītājs

Kristīne Zīle
Zvērināta advokāte

Šajā numurā:

Nozares jaunumi

- EST lemj par *lis pendens* principa piemērošanu attiecībā uz papildus jurisdikcijas noteikšanu tās ES dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas
- Ierosināta lieta par sprieduma izpildīšanas pagrieziena lietās par darba samaksas piedziņu atbilstību Satversmei
- Par Komerclikuma 169.pantā nostiprinātās valdes locekļa vairojamības prezumpcijas piemērošanu
- Prasījuma precizēšana apelācijas instances tiesā
- "Sagaidāmās peļņas atkāpums" Civillikuma 1772.panta izpratnē
- Kreditoru prasījumu iesniegšanas kārtība pret maksātnespējīgu parādnieku un tās neievērošanas sekas; Strīda par tiesībām starp kreditoru un maksātnespējīgu parādnieku izskatīšanas tiesiskais pamats

Nozares jaunumi

EST lemj par *lis pendens* principa piemērošanu attiecībā uz papildus jurisdikcijas noteikšanu tās ES dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas

2014. gada 27. februārī EST paziņojusi spriedumu lietā C-1/13 [*Cartier Parfums Lunettes pret Ziegler*], apstiprinot, ka Eiropas Savienības (ES) Padomes Regulā Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (Brisele I Regula) ietvertais *lis pendens* princips tiek piemērots arī tādās ES dalībvalsts tiesas jurisdikcijas noteikšanai, kurā atbildētājs ierodas.

Brisele I Regula paredz vienotus un ES dalībvalstīs tieši piemērojamus noteikumus jurisdikcijas noteikšanai un spriedumu atzīšanai un izpildei civillietās un komercietās.

Lietu piekritību kādai no ES dalībvalstīm nosaka Brisele I Regulas noteikumi par (i) izņēmuma jurisdikciju, (ii) jurisdikcijas atlikšanu, pusēm par to vienojoties, (iii) jurisdikciju lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, (iv) jurisdikciju patērētāju līgumos, (v) jurisdikciju attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem, (vi) īpašo jurisdikciju, kā arī vispārīgie noteikumi, kuri paredz jurisdikciju atbildētāja mītnes valstij.

Papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no augstāk minētajiem noteikumiem, jurisdikcija ir arī tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas. Ar 'ierašanos' tiek saprasta atbildētāja rakstiska atbilde uz prasītāja iesniegto pieteikumu. Tomēr šo normu nepiemēro gadījumā, ja atbildētājs ieradies tiesā, lai apstrīdētu tās jurisdikciju, vai gadījumā, ja citai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija.

Savukārt, lai maksimāli samazinātu vienlaicīgas tiesvedības iespēju un novērstu to, ka divās dalībvalstīs tiek taisīti pretrunīgi spriedumi, Brisele I Regula paredz tā saukto *lis pendens* principu - ja vienas un tās pašas lietas izskatīšana piekrīt vairākām tiesām, visām pārējām tiesām, izņemot tiesu, kurā pirmajā iesniegta lieta, pēc pašu iniciatīvas ir jāaptur lietas izskatīšana, līdz tiek noskaidrots, vai tiesai, kurā pirmajā lieta iesniegta, ir jurisdikcija (27.panta 1. punkts). Ja tiek konstatēta pirmās iesaistītās tiesas jurisdikcija, otrajai iesaistītajai tiesai ir jāatsakās no jurisdikcijas par labu pirmajai (27. panta 2. punkts).

Cartier Parfums Lunettes pret Ziegler lietā Francijas *Cour de cassation* uzdeva EST prejudiciālu jautājumu, vēloties noskaidrot, vai *lis pendens* princips ir piemērojams arī attiecībā pret tādu pirmās iesaistītās lietas jurisdikciju, kas noteikta atbildētājam iesniedzot paskaidrojumus par prasītāja iesniegto prasības pieteikumu Brisele I Regulas 24. panta izpratnē.

EST savā lēmumā apstiprinājusi: ja pirmās tiesas jurisdikcija ir noteikta atbildētājam ierodoties, šīs tiesas jurisdikcijas konstatēšanai Briseles I Regulas 27. panta 2. punkta izpratnē pietiek ar to, ka (i) otrai iesaistītajai tiesai nav izņēmuma jurisdikcijas atbilstoši šai regulai, (ii) pirmā tiesa nav pēc savas ierosmes atteikusies no savas jurisdikcijas, un (iii) neviens no lietas dalībniekiem to nav apstrīdējis līdz argumentu izvirzīšanas brīdim, ko saskaņā ar tās valsts procesuālajām tiesībām uzskata par pirmo aizstāvību tiesā.

Līdz šim EST spriedumi saistībā ar *lis pendens* principu, īpaši slavenajā *Gasser* lietā, ir izpelnījušies ievērojamu kritiku juristu vidū. *Gasser* lietas rezultātā, *lis pendens* princips tiek piemērots arī tad, ja puses ir vienojušās par izņēmuma jurisdikciju par labu kādas dalībvalsts tiesai(-ām). Neskatoties uz pušu vienošanos, tiesai, kurai puses izteikušas strīdu piekritību, ir jāaptur lietas izskatīšana, balstoties uz *lis pendens* noteikumiem, ja kādas citas dalībvalsts tiesā lieta ir iesniegta pirmā. Rezultātā, jebkura izņēmuma jurisdikcijas līguma puse var attiecīgo līgumu ignorēt un paļauties uz *lis pendens* principa aizsardzību, tādējādi ievērojami paildzinot lietas izskatīšanas laiku.

Tomēr gaidāmā Brisele I Regulas pārstrādātā versija – Brisele I bis Regula, kas, sākot ar 2015. gada janvāri, aizvieto spēkā esošo Brisele I Regulu, paredz uzlabotu *lis pendens* principa regulējumu, vēršot par labu *Gasser* lietas radīto tiesisko nenoteiktību. Brisele I bis Regulas 31. pants paredz, ka gadījumā, ja

prasība celta kādas dalībvalsts tiesā, kurai ir piešķirta izņēmuma jurisdikcija saskaņā ar pušu vienošanos, jebkura citas dalībvalsts tiesa aptur tiesvedību līdz laikam, kamēr tiesa, kurā prasība celta, pamatojoties uz vienošanos, paziņo, ka tai nav jurisdikcijas saskaņā ar šo vienošanos. Savukārt, ja tiesa, kura ir izvēlēta saskaņā ar vienošanos, ir konstatējusi, ka tai ir jurisdikcija, visas citas dalībvalsts tiesas atsakās no jurisdikcijas par labu minētajai tiesai.

[Atpakaļ uz sākumu](#)

Ierosināta lieta par sprieduma izpildīšanas pagrieziena lietās par darba samaksas piedziņu atbilstību Satversmei

2014. gada 14. maijā Satversmes tiesa ierosinājusi lietu „Par Civilprocesa likuma 635. panta sestās daļas, ciktāl tā attiecas uz sprieduma izpildīšanas pagriezienu lietās par darba samaksas piedziņu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

Satversmes 92. panta pirmais teikums paredz: „Ikvienš var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Civilprocesa likums paredz risinājumu situācijām, kad spriedums lietā ir izpildīts, taču pēc lietas jaunas izskatīšanas lietas iznākums ir mainījies, piemēram, prasība, kas iepriekš tika apmierināta, tiek noraidīta. Šādos gadījumos iespējams sprieduma izpildes pagrieziens - personai, kurai par labu ir izpildīts spriedums, ir jāatdod atpakaļ viss, ko viņš ir saņēmis, vai, ja tas nav iespējams, jāatlīdzina mantas vērtība.

Apstrīdētā norma paredz izņēmumu gadījumiem, kad strīds ir par darba samaksas piedziņu. Šādos gadījumos sprieduma izpildes pagrieziens ir iespējams tikai tad, ja atceltais spriedums pamatots uz darbinieka sniegtām nepatiesām ziņām vai uz viņa iesniegtiem viltotiem dokumentiem.

Konstitucionālo sūdzību par apstrīdēto normu ir iesniegusi SIA „RMB One”. Sabiedrībai ir bijis strīds ar darbinieku par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu un atlīdzību par darba piespiedu kavējuma laiku. Pirmajā instancē darbinieka prasība tika apmierināta un tika noteikts, ka spriedums izpildāms nekavējoties. Tādējādi SIA „RMB One” bija pienākums samaksāt darbinieka labā piedzīto summu.

Savukārt apelācijas instance taisīja pretēju spriedumu pirmās instances spriedumam, tomēr pamatojoties uz apstrīdēto normu, noraidīja lūgumu par sprieduma izpildes pagriezienu. AT Senāts (šobrīd – AT Civillietu departaments) rīcības sēdē atteica ierosināt kasācijas tiesvedību.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēja norāda, ka apstrīdētajai normai gan esot leģitīms mērķis, proti, tā aizsargājot darbinieku intereses, taču normā ietvertais darba devēja tiesību ierobežojums esot nesamērīgs. Darba devējam šādā gadījumā vispār esot liegta iespēja atgūt darbiniekam nepamatoti izmaksāto darba samaksu. Tādējādi apstrīdētā norma nenodrošinot pušu procesuālo vienlīdzību.

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz šā gada 14. jūlijam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu. Lietas sagatavošanas termiņš ir 2014. gada 14. oktobris.

[Atpakaļ uz sākumu](#)

Par Komerclikuma 169.pantā nostiprinātās valdes locekļa vainojamības prezumpcijas piemērošanu

[at.gov.lv](#)

2014. gada 15. janvārī LR AT Civillietu departaments paplašinātā sastāvā izskatīja maksātnespējīgas sabiedrības ar ierobežotu atbildību (MSIA) administratores kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu MSIA administratores prasības lietā pret bijušo SIA valdes locekli par zaudējumu atlīdzību.

Komerclikuma 169. panta otrā daļa noteic, ka valdes un padomes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem, ko tie nodarījuši sabiedrībai, savukārt saskaņā ar Komerclikuma 169. panta trešo daļu, valdes un padomes loceklis neatbild saskaņā ar iepriekš minēto noteikumu, ja pierāda, ka rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks.

Komerclikuma 169. pantā nostiprināta valdes locekļa vainojamības prezumpcija, kuras atspēkošana ir valdes locekļa pienākums. Taču, lai sāktu darboties minētā prezumpcija, kas pierādīšanas pienākumu pārliek no prasītāja (administratora) uz atbildētāju (valdes locekli), prasītājam nepieciešams pierādīt zaudējumu esamību atbilstoši sacīkstes principam un vispārējiem Civilprocesa likuma noteikumiem, kas regulē pierādījumu iesniegšanu.

LR AT Civillietu departaments norāda: “*[...]valdes locekļa tiesību ietvaros veikta naudas noņemšana no komercsabiedrības bankas konta ir tiesiska rīcība. Ar šāda fakta konstatēšanu nav pierādīts zaudējumu esamības pirmais priekšnoteikums – prettiesiska rīcība. Pretējā gadījumā rastos acīmredzami absurda situācija, kad tās darbības, ko bankās ik dienas veic komersantu pilnvarotas personas, ir zaudējumu nodarīšana, un šīm personām, pat beidzoties to pilnvarojumam, ir līdz noilguma noteicējumam jānodrošinās ar pierādījumiem (dokumentiem, liecinieku liecībām) par to, ka viņas nav piesavinājušās saņemtā naudu. Taču nav apstrīdams, ka saņemtā nauda ir vai nu jāatdod, vai tā jāizlieto sabiedrības komercdarbībā, pretējā gadījumā ir konstatējams prettiesisks izlietojums”.*

Ir jāpiekrīt tiesai, ka naudas līdzekļu izņemšana no sabiedrība bankas konta pati par sevi nav uzskatāma par valdes locekļa prettiesisku rīcību, taču neapšaubāmi, ka valdes locekļa pienākums, rīkojoties kā krietnam un rūpīgam saimniekam, ir nodrošināt likumam atbilstošus attaisnojuma dokumentus par izlietojamiem naudas līdzekļiem. Sabiedrība ir atbrīvota no negatīvu faktu pierādīšanas, proti, sabiedrībai nav jāpierāda attaisnojuma dokumentu neesamība, bet gan valdes loceklim ir pienākums pierādīt, ka izlietotie naudas līdzekļi ir izlietoti sabiedrības komercdarbībai. Tomēr minētais neizslēdz sabiedrības pienākumu ar visiem Civilprocesa likumā paredzētajiem līdzekļiem pierādīt, ka valdes loceklis naudas līdzekļus nav izlietojis sabiedrības komercdarbības nodrošināšanai un secīgi sabiedrībai ir radušies zaudējumi. Zaudējumu nodarīšana sabiedrībai nozīmē, ka valdes loceklis nav rīkojies kā krietns un rūpīgs saimnieks.

[Atpakaļ uz sākumu](#)

Prasījuma precizēšana apelācijas instances tiesā

[at.gov.lv](#)

2014. gada 5. februārī LR AT Civillietu departaments paplašinātā sastāvā izskatīja lietu par nomas līguma noslēgšanu, nomas maksas parāda un atlīdzības par zemes dzīļu izmantošanu piedziņu sakarā ar prasītāja kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas spriedumu. Atbildētājs lietā bija cēlis arī pretprasību par zemes nomas līguma noslēgšanu.

Būtiskākais jautājums, ko izskatīt kasācijas sūdzību vērtēja Civillietu departaments, bija par nomas maksas pieauguma civilprocesuālo raksturu, tas ir, vai nomas maksas pieauguma piedziņa par laika posmu pēc pirmās instances tiesas sprieduma ir uzskatāma par prasījuma precizēšanu Civilprocesa likuma (CPL) 418. panta otrās daļas 1. punkta izpratnē vai par prasības pamata vai priekšmeta grozīšanu vai prasījuma apmēra palielināšanu, ja prasījums izvirzīts

par nomas līguma noslēgšanu, jau pastāvot piespiedu nomas tiesiskajām attiecībām, ko neviena no pusēm nav apstrīdējusi.

Lietās par nomas maksas piedziņu, ievērojot lietu izskatīšanas termiņus, nereti nākas secināt, ka nomas maksas parāds lietas izskatīšanas gaitā ir pieaudzis, bieži pat ievērojami, taču nav iedibināts, ka nomas maksu tiesa piedzen par laiku uz priekšu no sprieduma taisīšanas. Tomēr vienkārša prasības summas palielināšana visā lietas izskatīšanas gaitā nav iespējama, jo saskaņā ar CPL 74. panta trešās daļas 3. punktu, prasītājs ir tiesīgs palielināt prasījuma apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības. Iespējams, varētu šķīst, ka te būtu piemērojams CPL 418. panta otrās daļas 3. punkts, kurš paredz, ka par jaunu prasījumu nav uzskatāma procentu un pieaugumu pievienošana lietai. Diemžēl šī norma neprecizē, kas ir saprotams ar jēdzienu „pieaugums”, tāpēc jāņem vērā tiesību doktrīnā atzītais, ka attiecībā uz procentiem un pieaugumiem jāvadās no Civillikuma, kurš neparedz nomas maksai pieauguma statusu. Līdz ar to nav pamata piemērot CPL 418. panta otrās daļas 3. punktu.

Tomēr būtu nelōģiski noteikt, ka nomas maksas parāds ir piedzenams tikai tādā apmērā, kāds minēts prasības pieteikumā, proti, uz prasības celšanas brīdi. Tas vistiešākajā veidā nonāktu pretrunā ar personas tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, turklāt nevajadzīgi noslogotu tiesu, jo prasītājam būtu jāceļ tiesā jauna prasība par tiesvedības gaitā uzkrātā nomas maksas parāda piedziņu, kas būtu pretrunā procesuālās ekonomijas principam.

Ievērojot minēto kasācijas instances tiesa atzina, ka konkrētais gadījums pēc būtības atbilst „precizējuma” jēdzienam, jo prasītājs apelācijas instances tiesā precizē savu agrāko prasījumu, kas sakarā ar tiesvedību ir mainījies.

[Atpakaļ uz sākumu](#)

"Sagaidāmās peļņas atrāvums" Civillikuma 1772.panta izpratnē

[at.gov.lv](#)

2014. gada 15. janvārī LR AT Civillietu departaments paplašinātā sastāvā izskatīja prasību pret Rīgas apgabaltiesas iecirkņa Nr.69 zvērinātu tiesu izpildītāju Mārtiņu Eglīti, lūdzot konstatēt, ka atbildētājs, atmaksājot nekustamā īpašuma nosolītājam viņa iemaksāto nodrošinājumu dzīvokļa pirmajai izsolei, ir rīkojies prettiesiski, un piedzīt no atbildētāja šīs rīcības rezultātā prasītājam nodarītos zaudējumus, tajā skaitā likumiskos nokavējuma procentus. Pirmās un apelācijas instances tiesas prasību noraidīja. Kaut arī apelācijas instances tiesa konstatēja atbildētāja prettiesisku rīcību, tā tomēr atzina, ka ar to prasītājam nav nodarīti zaudējumi.

Civillietu departaments norādīja, ka apelācijas instances tiesa savu secinājumu pamatoja ar Civillikuma normas vārdisko nozīmi, proti, ka naudas summu, kuru atbildētājs no sava depozīta konta prettiesiski izmaksāja citai personai, nav pamata uzskatīt ne par prasītāja tagadējās mantas samazinājumu, ne par sagaidāmās peļņas atrāvumu Civillikuma 1772.panta izpratnē. Taču apelācijas instances tiesa netika analizējusi nelikumīgi pārskaitītās naudas summas kā iespējamā mantiski novērtējamā pametuma raksturu. Minēto summu nevar uzskatīt par prasītāja tagadējās mantas samazinājumu, jo tā tobrīd vēl netika likumā noteiktajā kārtībā viņam pārskaitīta. Taču tiesa spriedumā nav norādījusi nekādu pamatojumu tam, ka prasībā minētā naudas summa nav sagaidāmās peļņas atrāvums.

Civillietu departamenta ieskatā, konstatējot, ka ar atbildētāja rīcību prasītājam liegta iespēja iegūt sagaidāmu mantas vērtības pieaugumu, ir pareizi piemērot Civillikuma 1772. un 1779.pantu.

Prasītājam bija likumīgas tiesības saņemt šo naudu no atbildētāja, taču tiesu izpildītāja prettiesiskā rīcība bija par iemeslu naudas nesaņemšanai. Tādējādi tiesu izpildītājs ir liedzis prasītāja sagaidāmās mantas vērtības pieaugumu. Līdz ar to lietā konstatētie apstākļi pēc būtības atbilst Civillikuma 1772.panta tiesiskajam sastāvam.

Minētā tiesību normas interpretācija ir saskanīga arī ar tiesību doktrīnā izvirzītajām aktuālajām tēzēm, skaidrojot atrautās peļņas jēdzienu arī kā negūto labumu vai zudušo ienākumu. Turklāt Eiropas līgumu tiesību principu (*The Principles of European Contract Law*) 9:501.panta otrajā daļā paredzētie nākotnes zaudējumi (*future loss*), kas ir nevis nodrošināmi, bet gan atļūdzināmi, ir kvalificējami kā atrautā peļņa, ja to iestāšanās ir ar lielu ticamības pakāpi un ir nosakāms to apjoms (*sk. Torgāns K. Līgumu un deliktu tiesību problēmas. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 21., 217. un 227.lpp.*). Konkrētajā lietā ir konstatējami abi minētie kritēriji, un ievērojot minēto, kasācijas instance atcēla apelācijas instances tiesas spriedumu, nododot lietu jaunai izskatīšanai.

[Atpakaļ uz sākumu](#)

Kreditoru prasījumu iesniegšanas kārtība pret maksātnespējīgu parādnieku un tās neievērošanas sekas; Strīda par tiesībām starp kreditoru un maksātnespējīgu parādnieku izskatīšanas tiesiskais pamats

[at.gov.lv](#)

2014. gada 8. aprīlī LR AT Civillietu departaments paplašinātā sastāvā izskatīja maksātnespējīgās fiziskās personas A.V. administratora kasācijas sūdzību AS „SEB banka” prasībā pret A.V. par parāda piedziņu.

Civillietu departaments šī sprieduma ietvarā norādīja uz kreditoru prasījumu pieteikšanas termiņa nozīmi maksātnespējas procesā. Proti, kreditoru prasījumu, kas vērsti pret maksātnespējīgo parādnieku (gan fizisko, gan juridisko personu), iesniegšanu likumdevējs aprobežojis ar saīsinātu termiņu (Maksātnespējas likuma 73.panta pirmā un otrā daļa), kurš ir materiāli prekluzīvs jeb likumisks termiņš un kura atjaunošana tiesību normās nav paredzēta, atšķirībā no procesuāli tiesiskā termiņa, kuru saskaņā ar Civilprocesa likuma 51.pantu tiesa vai tiesnesis var atjaunot.

Materiāli tiesiska prekluzīva termiņa ilgumu noteic likumdevējs, izdarot politisku izšķiršanos attiecībā uz jautājumu, kāds laiks dodams kādas tiesības īstenošanai. Maksātnespējas likumā iekļautajās speciālajās tiesību normās šāds termiņš noteikts ar mērķi – no vienas puses, radīt skaidrību par kreditoru un maksātnespējīgā parādnieka mantiskajām attiecībām, ko nevar sasniegt, ja administratoram nav iespējams apzināt kreditoru prasījumu reģistrā fiksējamo parādnieka neizpildīto saistību pret kreditoriem apmēru, no otras puses, nodrošināt kreditoriem vienādas iespējas, piesakot prasījumu precīzi apzīmētā laika posmā, piedalīties maksātnespējas procesā un saņemt savu prasību apmierinājumu.

Tā kā prekluzīvs termiņš ir subjektīvo tiesību izbeidzošs termiņš, to palaižot garām, iestājas noilgums, kura dēļ izbeidzas ne vien prasības tiesība, bet arī pati saistība (Civillikuma 1893. un 1910.pants). Citiem vārdiem, līdz ar prekluzīvā termiņa izbeigšanos zūd arī pašas tiesības. Kasācijas instances tiesas judikatūrā nostiprināta atziņa, ka prekluzīva termiņa nokavējums ir absolūts materiāltiesisks šķērslis prasības apmierināšanai (*sk., piemēram, Senāta 2009.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr.SK-117, 2009.gada 16.decembra spriedumu lietā Nr.SK-1072, 2010.gada 27.oktobra spriedumu lietā Nr.SK-945, 2011.gada 25.maija spriedumu lietā Nr.SK-699, 2012.gada 14.decembra spriedumu lietā Nr.SK-886*).

Strīdos par kreditora prasījumiem pret maksātnespējīgu parādnieku piemērojamas Maksātnespējas likuma speciālās tiesību normas, kas noteic speciālu kārtību, kādā piesakāmi kreditoru prasījumi un kuru neievērojot kreditoram jārēķinās ar nelabvēlīgām sekām – noilguma iestāšanos. To negroza pat apstākļi, ja kreditors, apejot Maksātnespējas likumā noteikto prasījumu pieteikšanas kārtību, pirms vai pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas cēlis prasību tiesā.

Bez tam, vienveidīgas tiesu prakses veidošanas nolūkā AT Civillietu departaments uzskatīja par nepieciešamu papildus norādīt, ka strīds par tiesībām, kas radies starp iespējamo kreditoru un parādnieku, paralēli maksātnespējas procesam vispārīgā prasības tiesvedības kārtībā izšķirams vienīgi tad, ja tiesa, izskatīdama sūdzību par administratora lēmumu, nodibina šāda strīda esamību. Proti, atbilstoši Maksātnespējas likuma 74.panta pirmajai daļai kreditora prasījuma pamatotības pārbaude nodota maksātnespējas procesa administratora kompetencē. Ja, izvērtējot pieteikto prasījumu, administrators to neatzīst vai atzīst daļēji, iespējamam kreditoram piešķirtas tiesības administratora pieņemto lēmumu pārsūdzēt tiesā, kura pasludinājusi attiecīgā subjekta maksātnespējas procesu (Maksātnespējas likuma 80.pants). Kā tas noteikts Civilprocesa likuma 363.¹⁷pantā (juridiskās personas maksātnespēja) vai 363.³² pantā (fiziskās personas maksātnespēja), šādu sūdzību tiesa izskata sevišķās tiesāšanās kārtībā. Gadījumā, kad sūdzības izskatīšanas gaitā tiek konstatēts strīds par tiesībām, tiesa noteic termiņu, kurā kreditoram jāceļ prasība.

Tomēr jāatzīst, ka spriedumā izdarītais secinājums par iespējamā kreditora tiesībām celt prasību pret parādnieku vienīgi gadījumā, ja tiesa ir konstatējusi strīdu par tiesībām, ir diskutabls. Jau 2013. gada 7. oktobrī Satversmes tiesa taisīja Lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā lietā **Nr.2012-25-01**. Satversmes tiesa Lēmumā secināja, ka „*nevienai personai nav aizliegts savu interešu aizsardzībai vērsties tiesā ar prasību pret parādnieku pēc savas iniciatīvas, ja tiesa, izskatot maksātnespējas procesa lietu, strīdu par tiesībām nav konstatējusi. Ja tiesa apmierina iespējamā kreditora celto prasību, tas nozīmē, ka strīds par tiesībām ir bijis. Tāpēc šādu personas rīcību nevar uzskatīt par tiesu sistēmu apgrūtināšanu vai maksātnespējas procesu kavējošu. Tiesiskuma un personas civilo interešu aizsardzības principiem šādā gadījumā ir prioritāte pār speciālajiem maksātnespējas procesa principiem*”. Tāpat Satversmes tiesa atzina, ka līdz ar to „*strīds par tiesībām var tikt konstatēts divējādi: pirmkārt, kad to konstatē tiesa, izskatot iespējamā kreditora sūdzību par administratora lēmumu neatzīt to par maksātnespējīgā komersanta kreditoru; otrkārt, kad to konstatē tiesa, kas izskata pēc iespējamā kreditora iniciatīvas celto prasību, ja cita tiesa, kas izskata maksātnespējas procesa lietu, strīdu par tiesībām nav konstatējusi. Abos gadījumos ir skaidrs, ka strīds starp pusēm pastāv, atšķiras vienīgi šā strīda konstatēšanas brīdis un veids. Tādējādi abas šīs situācijas faktiski ir līdzīgas un nav strikti nošķiramas*.” No šīs Satversmes tiesa atziņas ir secināms, ka Satversmes tiesas ieskatā iespējamajam kreditoram nav šķēršļu celt prasību tiesā arī tādā gadījumā, ja tiesa nav konstatējusi strīdu par tiesībām, un tiesai šāda prasība ir jāizskata pēc būtības.

Satversmes tiesa norādījusi, ka „*maksātnespējas procesa ātrums nevar būt pašmērķis, un tā dēļ nedrīkst tikt pieļauti būtiski personas tiesību aizskārumi. Tāpat nevar runāt par maksātnespējas procesa efektivitāti tad, ja citu kreditoru prasījumi tiek apmierināti, kamēr netiek ņemtas vērā tāda kreditora intereses, kura prasījums nodrošināts ar hipotēku vai komercķīlu, kas atzīstamas par vienu no drošākajiem aizdevuma nodrošinājuma veidiem. Īpaši šādā gadījumā iespējamam kreditoram vajadzētu būt vismaz iespējai sagaidīt galīgo tiesas nolēmumu, kurā noteikts, vai prasījums ir atzīstams*”.

[Atpakaļ uz sākumu](#)

Šī ziņu vēstule ir ZAB RAIDLA LEJIŅŠ & NORCOUS publikācija un nav uzskatāma par juridisku padomu vai juridisku atzinumu par jebkādiem tajā minētiem faktiem vai apstākļiem. Mēs esam pielikuši pūles, lai apkopotu un sagatavotu ziņu vēstulē pieejamo informāciju, taču mēs negarantējam informācijas pareizību, pilnību vai aktualitāti. Ziņu vēstules saturs paredzēts vispārīgai informācijai, un mēs iesakām konsultēties ar juristu par Jums aktuālu konkrētu situāciju, precizējot Jūs interesējošos juridiskos jautājumus.

ZAB RAIDLA LEJIŅŠ & NORCOUS | K. Valdemāra iela 20, Rīga | Tel: +371 67240 689 | www.rln.lv